

Nr. 142 (196) Antradienis, 1946 m. liepos mėn. 16 d. II metai

PRISIMENAME TRANSATLANTINIUS LAKŪNUS DARIŲ IR GIRŲ

Liepos mėn. 17 d. sukanka dvylika metų nuo mūsų lakūnų Darius ir Girėno didvyriško žygio. Jie išgarsino Lietuvos vardą ir išskėlė lietuvių tautą. Pirmasis perskrido Atlantą prancūzas Lindbergas, skridęs nuo New Yorko į Paryžių. Mūsų lakūnų žygis bene buvo septintasis. Perskristi Atlantą prie tuometinės technikos buvo labai drąsus žygis. Nė vienas drąsuolių buvo Atlanto bangose. Perskristi Atlantą ir be nusileidimo pasiekti Lietuvą sumanė Amerikos lietuviai Darius ir Girėnas. Darius – atsargos kapitonas, buvo tarnavęs Lietuvos aviacijoje. Girėnas – tarnavęs civ. aviacijoje Amerikoje. Idėją įvykdyti padėjo Amerikos lietuvių visuomenė ir senoji tėvynė. Bež ir patiemis lakūnams teko į lėktuvą įdėti visą savo turtą. Jiems šuvis, prie jų terasta 3 doleriai. Žygis buvo daromas išgarsinti Lietuvos vardui, todėl ir lėktuvą pavadino Lituanica. Lėktuvas turėjo vieną motorą, galėjo pakelti didelį benzino kiekį. Bet trūko radijo ir kitų prietaisų, reikalingų tolimam ir aklam skridimui. Visuomenė daugiau neaukoj, tik reikalavo skubėti. Lakūnai ryžosi, bet kartu parašė testamentą Lietuvos jaunajai kartai. Liepos 15 d. 1934 metais Lituanica New York'o aerodrome pasiruošė kilti. Valdžia leidimo nedavė, nes lėktuvas buvo neapbrūptas reikiamais aparatais. Lakūnai, neva bandydami lėktuvą, atsiplėšė nuo žemės, pakilo į erdvę ir išnyko iš akių. Lakūnai 48 val. kovojo su Atlanto stichija. Buvo pranešta laivams ir visoms stotims, kad pranešty pastebėję Lituanicą. Liepos mėn. 16 d. vakare Lietuvą pasiekė žinia, kad Lituanica perskridusi Lamaną. Iš Kauno aerodromo minia nūsiskirstė. Tūkstantai žmonių ryžosi sulaukti savo didvyrių. Prie radijo aparatų budėjo visa Lietuva. Naktis buvo labai itempota. Vakary orizonte tyliai drakėsi tamsūs debesys. O ty žinių nėra ir nėra. Apie pusnaktį visuomenė pralėjo nerimauti. Taip nelaimė pastojė kelis mūsų didvyriams prie pat tėvynės slėksčio Vokietijoje, Pommerns (Pamaryje), prie Soldino. Lėktuvas, skrėsdamas medžius, įsmigo į žemę, abu lakūnai žuvo. Jie nugulėjo Atlantą, bet mirties per audrą nenuguldėjo. Katastrofos priežastis? Ryta vokiečių valdžia pranešė Lietuvai apie Lituanicos žuvimą. Skaudi žinia šitai aplėkė visą kraštą. Vietoje džiaugsmo švenčės tautą išgyveno didžiausią gėdą. Lakūnų kūnus vokiečiai gražiai pagerbė ir lėktuvą atgabeno į Kauno aerodromą. Senasis Kaunas turėjo milžinišką ir nepaprastai graudingą laidotuvę. Nors drąsūs lakūnai trogiškai žuvo arti gimtosios žemės, bet savo mirtimi jie patvirtino testamentą jaunajai Lietuvai, kad dėl didelės ir drąsios idėjos verta paaukoti gyvybę. Jie amžinai paliks mūsų jaunimui ryžtingumo ir pašaukimo pavyzdžiu. Jie pateisina tą pasiskų, kad yra mirusiųjų, kurie daug daugiau padaro, negu gyvėję.

TRUMPAI IS PASULIO

Londonas. BBC. VII. 16. Prezid. Trumans, dalyvaudant daugeliui Anglijos ir Amerikos diplomatų, vakar savo darbo kabinete pasirašė Anglijos paskolos įstatymą. Jis pažymėjo, kad tai yra pirmas žingsnis į tarptautinės prekybos sutvarkymą. Prezidentas dar pareiškė, kad ši paskola nėra nukreipta prieš jokią trečią valstybę. Iš finansinės angly delegacijos pranešama, kad iš patvirtintos paskolos 100 mil. dolerių bus paprašyta šiomis dienomis.

– Užs. reik. min. Byrnes, vakar kalbėdamas per radiją apie Parpėtaus konferenciją, pareiškė, kad numatytosios 5 valstybės taikos sutartys nėra geros; jos geros tiek, kad dėl jų visų 4 didžiųjų susitarta. Viltys,

1943. VII. 16.

D i e n o s ž i n i o s

2

kad jos bus pasirašytos, yra konkrečios. Su Triestu kitip nebuvę galima padaryti, nes priskirti prie Italijos nebūtų sutikę nei rusai, nei jugoslaviai. Vokietijos atšvilgtu rusai rodo šaltumą. Tačiau ar vokiečių militarizmo bėmė turi skaldyti sąjungininkus? Amerikos karo valdžiai Vokietijoje esą duota nurodymų bendradarbiauti visoms trims zonoms. Toliau paaiškėsia, kad lauko Potsdamo nutarimus. Rusų reikalavimus dėl Austrijos (atiduoti vokiečių turčius ir ištrinti vokiečius) Byrnes pavadino išsišokimu. Paminėjęs, kad, pasirašius taikos sutartis, per 90 dienų svetimos kariuomenės išeis iš Italijos, Bulgarijos, Rumunijos, Vengrijos ir Suomijos, ir kad taikos konferencija turėsianti laisvą procedūros klausimu, Byrnes baigė: „Esame visi pakeliui į taiką“.

- Prez. Bembas pareiškė, jog jis nelaukė konflikto tarp Vokietijos ir Kyto. Jei kiltų kada konfliktas tarp Vokietijos ir T. Sąjungos, tai Čekoslovakija eitų su T. Sąjunga. Jis pasisakė už slavų valstybių bendradarbiavimą.

Beromūnsteris. VII. 15. Rumunijos karaliui Mykolui pasirašius ir paskelbus naują rinkimų įstatymą (be senato), krašte kilo įtampimas. Opozicijos vadai kviečia į sutelktą kovą valstybės laisvės ginti.

- Iš de Gasperio deklaracijos matyti, kad šimės reforma Italijoje laikoma pirmuoju uždaviniu.

Londonas. BBC. VII. 16. Į Vieną atskrido Trumano įgaliojtinis reparaacijų klausimui tirti. Iš Amerikos į Frankfurtą atvykęs praėjusį sekmadienį, jis pareiškė, kad jei rusai neatšakys nuo savo reikalavimų, Amerika turės rimtai apsvarstyti padėtį.

Moskva. VII. 15. „Krasnaja Zvezda“ rašo apie naują raudonosios armijos drausmės statutą, kuris esąs paremtas praėjusio karo patyrimais. „Viršininko valia yra įstatymas valdiniai,“ - sako laikraštis.

- Tar. Sąjungoje dabar papildomos amatų mokyklos. Susidomėjimas tuo reikalu esąs Latvijos ir Moldavijos respublikose.

Varšuva. VII. 15. Prancūzijos šventės proga „Azec Fospolita“ nurodo, kad Prancūzijos politinė orientacija turėtų būti panaši į Lenkijos orientaciją. „Kobornik“ rašo, kad po Burbony Bastilijos sugriovimo Prancūzijai netrūkų duobkasių ir kad Prancūzijos darbininkams reikėtų sugriauti antrąją Bastiliją - Vishy vyriausybę.

STOVYKLOS GYVENIMAS

Rut pamaldos už lakūnus Dariu ir Girėnų. Stovyklos bažnyčioje liepos mėn. 17 d. 7 val. už šviesius transatlantinius lakūnus Darių ir Girėnų bus atlaikytos gelulingos pamaldos. Visuomenė prašoma gausiai dalyvauti. Kitokio paminėjimo nebus. - Bendruomenės Komitetas.

Rut vynu dezinfekcija. Ambulatorija praneša, kad liepos 17 d. visi lietuviai vyrai nuo 10 metų amžiaus atvyksta dezinfekuotis šio tvarka: 9-12 val. nuo A-M.; 15-18 val. - N-Z.

Reprezentacinis vynu choro koncertas. Liepos 19 d. 14³⁰ val. Eichstädt'o miesto teatro salėje ruošiamas reprezentacinio lietuvių vynu choro (iš Dillingeno) koncertas. Dirigentas Julius Štorkas. Bilietus parduoda Jarašūnas. Pelnas skirtomas Lietuvų Raud. Kryžiui.